

Háda Béla¹

Indonézia a BRICS+ tagja – zavarjon ez minket?

2025. január 7-ével az Indonéz Köztársaság a BRICS+ tizedik tagjává vált. A szervezet még 2023-ban jelentette be, hogy szívesen látja Jakartát a soraiban. Délkelet-Ázsia legnagyobb gazdaságának tagsága ugyanis nagyban javítaná földrajzi reprezentativitását, és erősítené legitimitását a globális dél államainak körében. Indonézia csatlakozása ugyanakkor azok hangját erősíti a szervezeten belül, akik nem akarnak konfrontációt a nyugati világgal.

Prabowo Subianto tábornok-elnök az egykori diktátor, Suharto (1966–1998) vejeként természetes szellemi örököse a hidegháború évtizedeiben megfogalmazódott indonéz külpolitikai doktrínának, amely egyrészt az el nem kötelezettséget, másrészt a „független és aktív” jelzőkkel illetett magatartást preferálta. Utóbbi esetében azért fogalmaztam ilyen furcsán, mert az indonéz külpolitika valójában sokáig nem volt aktívnak nevezhető. Legintenzívebb időszakát Susilo Bambang Yudhoyono elnöksége (2004–2014) hozta el, amikor Indonézia az ország méretének és geostratégiai pozíciójának megfelelő figyelmet kapta meg a világ nagyhatalmaitól, és látványosan igyekezett is kihasználni ezt. Subianto hivatali elődje, Joko Widodo ezzel szemben sokkal visszafogottabban jelent meg a nemzetközi fórumokon, és nem kívánt hangsúlyozni országa számára vezető hatalmi szerepet. Amikor Subianto addigi védelmi miniszter megnyerte a 2024. évi elnökválasztást, nyugaton a kül- és biztonságpolitika vonatkozásában alakult ki a legnagyobb várakozás államfőségével kapcsolatban. Külpolitikai vonalvezetésének eddigi leglátványosabb „dobása” a BRICS+-tagság, amellyel kapcsolatban Jakarta világosan fogalmazott: egy olyan fórumnak tekinti a szervezetet, amely lehetőséget ad Indonézia érdekeinek és szempontjainak megjelenítésére a nagyhatalmi erőviszonyok átalakulásának időszakában, ám hangsúlyozottan csak az *egyik* ezek sorában, és nem az *elsődleges*. Nagyon fontos ugyanis észben tartani, hogy a szigetország továbbra sem kíván pártállást foglalni a vezető hatalmak egymással folytatott vitáiban, esetleges konfliktusaiban, ehelyett érdekelt mozgásterének megőrzésében, esetleg szélesítésében kötöttük. Ennek egyik logikus lépése a BRICS+-tagság, amely egyrészt egy újabb tárgyalási fórumot nyit meg számára a nem nyugati hatalmakkal, másrészt Indiával és néhány kisebb tagállammal együtt hatékonyan gátolhatja a szervezet olyan irányú fejlődését, amely túlmutat a gazdasági, diplomáciai, esetleg kulturális együttműködésen.

Indonézia stratégiai autonómiájának védelme feltételezi a kooperáció megőrzését a különböző hatalmi centrumokkal, beleértve a nyugati világot is. Különösen, mivel az ország első számú kereskedelmi partnerének, Kínának a befolyását hosszú évek óta a második számú kereskedelmi partner, az Egyesült Államok katonai együttműködésével igyekeznek kiegyensúlyozni. Subianto eddig tulajdonképpen azt tette, amit sokan vártak is tőle. Országának BRICS+-tagságát is célszerű a hagyományos indonéz törekvések fényében értékelni, és nem érdemes olyan tényezőt látni benne, amely beárnyékolná Jakarta nyugati kapcsolatait.

¹ Háda Béla az NKE EJK JLI tudományos munkatársa. E-mail: hada.bela@uni-nke.hu